

Reference

1. Фесенко Г. Г. Морфологія міських ландшафтів: культурфілософські інтерпретації : монографія. Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2018. 282 с.
2. Jong F., Rowlands M. Reclaiming Heritage: Alternative Imaginaries of Memory in West Africa. Routledge, 2016. 270 pp.

Чабань І. В., магістрант факультету архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва,
Радіонова Л. О., кандидат філософських наук, доцент,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ФІЛОСОФІЮ МІСТА

Сучасні міські дослідження часто мають міждисциплінарний характер. Соціологія, культурологія, історія, економіка, містобудування, лінгвістика, психологія, політологія та інші науки активно включені в процес вивчення міста. Однак існує проблема пошуку місць зіткнення для конструктивного міждисциплінарного діалогу з приводу міста і міського простору. Різноманітність методів, підходів, мов опису наукових проблем створює труднощі в комунікації між дослідниками.

Серед різноманіття сучасних підходів до вивчення міста виділяється один, який може стати відправною точкою для міждисциплінарної взаємодії, а саме людиномірний погляд на місто. Так, наприклад, економіка тепер враховує існування ірраціонально чинного суб'єкта, поведінку якого необхідно враховувати при побудові економічних моделей міста [1]. Як справедливо зазначає Радіонова Л. О., сучасне містобудування приходиться до того, що в процес проектування житлових будинків і дворів повинні включатися потенційні їхні жителі, прості городяни [2]. На початку ХХ-го століття почала розвиватися наукова школа під назвою «географія людини», предметом вивчення якої є об'єкти поверхні Землі, пов'язані з людською діяльністю.

Разом з тим наукові школи, дисципліни і науки зберігають відданість власному предмету, об'єкту і методології. Вихід за ці рамки на угоду іншим наукам і заради вибудовування урбаністичного діалогу загрожує втратою обличчя і своєї мови науки, в кінцевому підсумку, втрати її унікальності і актуальності.

Об'єднуючою підставою для наук про місто може стати філософія, яка представляє собою методологічну основу для наукового знання взагалі. Ж. Дельоз і Ф. Гваттарі розглядали філософію як постійне створення концептів. Останні не відкриваються, але створюються: «Концепти не чекають нас вже готовими, на зразок небесних тіл. У концептів не буває небес. Їх потрібно винаходити, виготовляти або, скоріше, творити, і без підпису того, хто їх створив, вони ніщо» [3, с. 15]. Саме творчий початок філософії дозволяє їй вийти за рамки методології однієї науки. Не знайти, а створити концепт, на основі якого

буде проходити міждисциплінарний пізнання міста, міського простору і людини в ньому. Творчий елемент в створенні концепту визначає також його людський вимір, внесення суб'єктивного початку: «Крім того, хоча у кожного з концептів є свій вік, підпис творця і ім'я, вони по-своєму безсмертні – і в той же час коряться вимогам оновлення, заміни і мутації, завдяки яким філософія має неспокійну історію і настільки ж неспокійну географію» [3, с. 18]. Тим самим філософія може формувати наукову повістку про місто, з одного боку, максимально наближену до людини, до городянина, а з іншого боку, забезпечувати наукову методологічну основу для даного роду досліджень.

В. П. Горан висловив іншу точку зору з приводу філософського знання. Він визначав філософію як рефлексивну метасвітоглядну теорію [4]. В даному визначенні важливо відзначити, як автор розкриває поняття метарівня: Метасвітоглядна теорія виявляє концептуальний зміст світогляду, його основи, а також обґрунтовує самі підстави світогляду [4]. Ці три складові, на думку В. П. Горана, забезпечують досягнення рівня філософського вчення. Таким чином, саме філософія має потенціал для створення концепцій, які стануть загальним підставою для міждисциплінарного діалогу про міський просторі.

Кроки до комплексного філософського осмислення міського простору були зроблені Г. В. Горновою і В. В. Афанасьєвою в їх монографіях з однойменними назвами «Філософія міста». Якщо Афанасьєва спробувала проаналізувати феномен міста з різних позицій (онтологія, герменевтика, місто як система і ін.) [5], то Горнова сконцентрувала свою увагу на тому, як місто впливає на людину: «Місто являє собою міру розвитку сутнісних сил людини, так як саме в місті активність, соціальність, суб'єктність, раціональність людини представлені найбільш повно; місто є результатом і об'єктом творчої діяльності людини» [6, с. 5].

Це одна з небагатьох спроб дати докладне філософське обґрунтування людиномірного погляда на місто. У ситуації, коли міський порядок стає все більш актуальним, а кількість методів дослідження міста постійно збільшується, необхідність філософського погляду на те, що відбувається, стає все більш очевидною. І тому розвиток філософії в даному напрямку має видимі перспективи.

Список використаних джерел

1. Шибанов О. Горожанин как экономический агент. Абстракции и реальность. *Горожанин: Что мы знаем о жителе большого города*. Strelka Magazine, 2017. URL: <https://ru.bookmate.com/reader/kqueHhsp> (дата звернення 20.04.2021)

2. Радионова Л. А. Бустеризм как стратегический менеджмент города для привлечения инвестиций и туристов. *Професійний менеджмент у сучасних умовах розвитку ринку* : Матеріали доповідей VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю (1 листопада 2019 р.). Х. : Монограф. 2019. С.135–138.

3. Делез Ж., Гваттари Ф. Что такое философия? М. : Институт экспериментальной социологии, СПб. : Алетейя, 1998. 288 с.
4. Горан В. П. Философия. Что это такое? Часть 2. *Философия науки*. 1997. №1(3).
5. Философия города / В. В. Афанасьева, А. Г. Лазерсон [и др.]. Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 2012. 244 с.
6. Горнова Г. В. Философия города. М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2014. 334 с.

Черняхівська О. М., начальник видавничого відділу,
Національний заповідник «Києво-Печерська лавра», Україна

**ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ТОМУ «КИЇВ»
УНІКАЛЬНОГО ЕНЦИКЛОПЕДИЧНОГО ПРОЄКТУ
«ІСТОРІЯ МІСТ І СІЛ УКРАЇНСЬКОЇ РСР»**

29 травня 1962 р. ухвалено постанову ЦК КП України 16/18-з «Про видання “Історії міст і сіл Української РСР”». Проєкт 26-томного видання ІМІС (за кількістю областей та м. Київ) мав бути реалізований до відзначення 50-ї річниці «Великого жовтня» (що, втім, не вдалося зробити – *О. Ч.*) на громадських засадах. До його створення долучали не лише фахівців із відповідних галузей: працівників вищої школи, академічних інституцій – істориків, етнографів, економістів, географів, філологів тощо, але й широку громадськість на місцях, краєзнавців-аматорів. Головну редколегію видання очолив П. Тронько, заступник Голови Ради Міністрів УРСР, а на місцях було сформовано обласні редколегії на чолі з секретарями відповідних обкомів і Київського міськкому КПУ. Головна редколегія затвердила «Методичні вказівки по написанню “Історії міст і сіл Української РСР”» [3]. Основним завданням видання вважали «висвітлення соціалістичних перетворень у містах та селах республіки за 50 років Радянської влади», отже цьому періоду в кожному нарисі мало бути, всупереч історичній логіці, відведено непропорційно більше місця. Щодо порядку виходу томів друком, П. Тронько у 1963 р. стверджував: «Як вирішила Головна редколегія, перший том висвітлюватиме історію столиці республіки – Києва. На початку цього ж тому буде вміщено вступну статтю і дано історико-економічну характеристику УРСР. Послідуюча нумерація томів встановлюватиметься... в алфавітному порядку областей» [3, с. 26]. Проте за кілька років хронологію виходу томів через низку суб’єктивних і об’єктивних причин переглянули.

На засіданні Головної редколегії 4 березня 1965 р. П. Тронько констатував, що робота над Київським томом є незадовільною. Він докоряв заступнику голови редколегії тому, завідувачу кафедри історії СРСР Київського держуніверситету проф. О. К. Кошику: «По м. Києву. Якщо Ви нам, тов. Кошик, зірвете роботу по написанню історії Києва, то ми не зможемо завершити загальну роботу. А тому ставте перед своїми товаришами питання, щоб вони скоріше закінчили написання нарисів» [5, арк. 55-56].